

Replik til Thomas Gudbergesen

Af Børge Haahr Andersen, tidligere rektor på Dansk Bibel-Institut
og lærer i praktisk teologi på FIUC-K
bha@dbi.edu

Resumé

Artiklen er et kort svar til Thomas Gudbergesens artikel i *eMissio* 2025. Der argumenteres for, at Bibelen har autoritet i sjælesorgen i modsætning til en grundholdning, hvor man selv kan vælge og fravælge, hvad man finder relevant i bibelteksterne.

Keywords

Sjælesorg – Bibelens autoritet

Indledning

Tak til Thomas Gudbergesen for en udførlig kommentar til min anmeldelse i *eMissio* af bogen: *Sjælesorg i bevægelse – En introduktion til hovedspor i sjælesorgens teologi og praksis i Danmark* (red. L. Vesterdal & Gudbergesen, T.). Eksistensen 2021. Bragt i *eMissio* nr. 10, 2024, ss. 135-142. Det giver mig anledning til at fortsætte den åbenhjertige samtale, Thomas og jeg havde fra 2006-2010 på Dansk Bibel-Institut. Derfor vil jeg i det følgende omtale dig med fornavn, Thomas!

Autoritetsspørgsmålet

En del af den samtale dengang gik ud på at afklare, hvad der egentlig er teologiens og dermed sjælesorgens autoritet. For mig var og er det centralt, at Bibelen ikke blot er datidens kulturs opfattelse af religiøse emner, men at Gud har talt gennem de bibelske forfattere og i Jesu forkyndelse. Dette høje syn på Skriften genfinder jeg i hovedstrømmen i de klassiske kirkesamfund op gennem historien, selv om den i dele af de evangeliske kirker de sidste par hundrede årer blevet erstattet af et kritisk syn på Bibelens tilblivelse og aktuelle autoritet. I din anmeldelse genkender jeg mange af de spørgsmål og synspunkter, du gav udtryk for 15-20 år siden, Thomas. Din case for, at der er ”fejl” i Bibelen, var for dig at se indlysende allerede dengang. På andre punkter hører jeg dig sådan, at du har bevæget dig ganske meget siden, når det handler om, hvad der er teologiens og dermed sjælesorgens grundlag.

I dag formuleres din position blandt andet med følgende ord: ”Som nævnt mener jeg ikke, de bibelske skrifter har a priori autoritet og er ubestridelige normative dokumenter. Det er antikke men relevante tekster som bør vælges og vækkes til live. Og en bibeltekst kan, mener jeg, når den læses under troens og åndens fortegn og blander sig med et menneskes liv, blive til Guds ord for den enkelte” (Del I. B). Hvor jeg bruger ordet ”autoritet”, bruger du ordet ”relevant”. Bibelen er en blanding af Guds tale til mennesker, menneskers tale til Gud og menneskers indbyrdes samtale. Den principielle tilgang giver en ubegrænset mulighed for at vælge og fravælge, hvor Bibelens tale er sand, og hvor den ikke er det.

Det er for eksempel sandt, hvad Bibelen siger om evigt liv. Det var ikke hovedstrømmen i teologien i min studietid, hvor det var en politisk teologi (Jens Glebe-Møller) eller en immanent eksistentialisme (P. G. Lindhardt), der prægede ganske mange teologer og præster. I dag er det derimod efter mit skøn hovedstrømmen blandt teologer og præster, at der findes et ”efterliv”, men det er ikke sandt, at der er en mulighed for at miste det evige liv og gå fortabt. Så vidt jeg kan høre, lægger du dig i læ af den folkekirkelige hovedstrøm. Som Lars Sandbeck og andre med ham forkaster du frejdigt den del af Bibelens tale. Det samme gælder Jesu syn på ægteskabet som en livslang relation mellem mand og kvinde og andre etiske spørgsmål, hvor samtiden generelt mener noget andet i dag. For at sige det lidt tilspidset: Tilfældigvis fastholder du det i Bibelen, som er sandt og rigtigt i dansk kultur i det 21. århundrede i humanistiske kredse. Bibelen er autoritet og er relevant, **for så vidt** som den stemmer overens med nutidens humanistiske kultur.

Grundsynspunktet, at Bibelen kan blive til ”Guds ord”, når den blander sig med menneskers erfaring, indebærer i praksis, at Bibelen i din læsning **aldrig** modsiger det, som kulturen og tidsånden mener på forhånd. At Bibelen kan modsige det moderne menneske, har jeg faktisk ikke et eneste eksempel på hverken i dine artikler i bogen eller i din udførlige replik til mig. Måske har jeg overset noget. Men når Bibelen skal gennem erfaringen, før det bliver ”Guds ord” indebærer det i praksis, at den enkeltes erfaring altid overtrumfer Bibelen. Dermed er vi ikke blot uenige om

autoritetsspørgsmålet, men også om menneskesynet. Jeg tror, at egoismen er en så iboende del af menneskes inderste natur, at i det omfang, menneskes egen erfaring bliver normerende i etiske og teologiske spørgsmål, vil man ofte fare vild. Mennesket er, som Augustin og Luther har formuleret det, kroget ind i sig selv på en måde, at det ikke selv har evnen til at sondre mellem rigtigt og forkert, eller mellem sand og falsk teologi.

Det glæder mig at høre, at du, Thomas, gerne bøjer knæ for Gud. Tilsvarende smerter det, at det så absolut ikke er Bibelens Gud, du ønsker at bøje knæ for. For hvordan vil du forhindre, at det bliver en selvlavet Gud og ikke den levende Gud, du bøjer dig for?

Fællesnævner og forskel

Mange andre emner kunne det være interessant at uddybe. Men lad mig nøjes med at præcisere, hvordan jeg mener, at vores forskellige tilgang påvirker emnet sjælesorg. For mig at se er der en fællesnævner og en afgørende forskel. Vi mener begge, at det er vigtigt at møde mennesker og ikke mindst mennesker i kriser, der hvor de er. Vi må lytte os ind på det lidende menneske, og nogle gange når vi faktisk ikke længere end at lytte og forstå. At være autentisk i den proces er vigtigt for os begge. Her har jeg lært ganske meget af at læse artiklerne i *Sjælesorg i bevægelse*. Her har vi faktisk en vigtig fællesnævner.

Samtidig er vi dybt uenige om, hvad der er den sjælesørgeriske samtales mål. Jeg ønsker som nævnt at tage udgangspunkt i det enkelte menneske der, hvor det er. Samtidig vil jeg gerne med min samtale og mit engagement i det menneske pege ud over vores fælles menneskelige vilkår og pege på Jesus Kristus som stedfortræder og som Herre. Jeg vil gerne pege på det, som intet øje har set, intet øre hørt, og som ikke er nyt i forhold til vores erfaring og startopstilling, nemlig evangeliet om Jesus. I en sjælesørgerisk samtale ønsker jeg at sige noget om det, som kommer til mennesket udefra – fra Guds verden, og som handler om ting, som vi mennesker ikke kan sige os selv.

Grevbo kalder denne tilgang den kerygmatiske tilgang og mener at finde noget brugbart i denne tilgang. Om du, Thomas, finder noget brugbart i den tilgang, ved jeg faktisk ikke. Vil nogen læse en bog, som præsenterer denne tilgang til sjælesorgen, vil jeg henvise til Harald Senkbeil: *The care of Souls*. Den har jeg anmeldt i *eMissio* 2024, 143-147.¹

I praksis betyder det, at jeg nogle gange kun har mulighed for at øve livshjælp ved at lytte og forstå. For mig hører det med til buddet om at elske næsten, at vi er villige til at hjælpe den, som kun ønsker livshjælp. Men fordi jeg enfoldigt tror, at Jesus er vejen til Gud, og at ingen kommer til Gud uden om Jesus, så er det en lidenskab for mig at introducere Jesus i den sjælesørgeriske samtale. Og her kender jeg ikke anden Jesus end den person, som er åbenbaret i de profetiske og apostolske skrifter i Bibelen. Det er denne lidenskab efter at bringe Jesus ind i en sjælesørgerisk samtale, som jeg efterlyser i den moderne sjælesørgeriske bevægelse og i den bog, jeg anmeldte til *eMissio*.

TAK for jeres indsats for at forfatte bogen og for at sætte fokus på det vigtige emne: Sjælesorg. Tak også for din udførlige kommentar og for den uddybning af din position, som den bidrager med, Thomas. Jeg lærer selv meget af bøger, som jeg er fundamentalt uenige i. Derfor har jeg også lært meget af denne bog.

¹ <https://emissio.net/index.php/emissio/article/view/299/291>